Gemeente Borne

Raadsmemo

Nummer
24int04364

Aan	Van	Opsteller	Datum
Gemeenteraad Borne	College van B en W	M.C.A. Gras	01-10-2024

Betreft
Procesmemo Tijdelijk wonen in opvang en woonruimte vanaf 2026

Portefeuillehouder
J. Pierik en A.P. Lammers

Argumentatie voor aanbieding memo aan de gemeenteraad:
Toezegging van een procesmemo hoe verder met de opgaven asielzoekers, Oekraïense ontheemden en statushouders

Op 27 juni jl. bent u tijdens een informatiebijeenkomst bijgepraat over de opgaven en ontwikkelingen omtrent asielzoekers, Oekraïense ontheemden en statushouders. Ten aanzien van het opvangplan voor de provincie voor de opgaven voor 2024/2025, hebt u recent een bestuurlijk memo ontvangen. Voor wat betreft het vraagstuk omtrent hoe invulling te geven aan dilemma's vanaf 2026, daarover gaan we in het najaar graag met u in gesprek. Deze memo schetst het proces hiertoe.

Afbakening doelgroepen
Er zijn grote vraagstukken omtrent het wonen. U hebt de woonvisie in mei 2023 vastgesteld (verplicht na gewijzigde Woningwet d.d. 1 januari 2022), de omgevingsvisie is in ontwikkeling (verplicht op grond van de Omgevingswet d.d. 1 januari 2024), evenals een uitwerking rondom de opgave wonen en zorg waarvoor de opgave bij de gemeente is neergelegd (wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting, ook wel Regiewet genoemd, ingangsdatum vanaf 2025 of later). Huisvesting van statushouders is al jarenlang een verplichting vanuit de Huisvestingswet (2014), waarin we samenwerken met woningbouwvereniging Welbions.
De Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (ook wel Spreidingswet genoemd, sinds 1 februari 2024 van kracht) heeft als opgave om te komen tot voldoende opvangplekken en een evenwichtigere verdeling van asielopvang over provincies en gemeenten. Met de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne, die 18 juni 2024 door de Eerste Kamer is aangenomen (voorheen was dit de tijdelijk in werking gestelde noodwettelijke artikelen 2c en 4 Wet verplaatsing bevolkingen) hebben gemeenten een opgave om opvangplekken voor Oekraïense ontheemden te realiseren.
Daarmee is er in dit jaar een verplichte opgave bijgekomen voor de opvang van asielzoekers en Oekraïense ontheemden: hoe gaan we in de toekomst om met de opvang van deze groep asielzoekers en Oekraïense ontheemden?

Naast de visie op wonen en de uitwerking van wonen met zorg (permanent wonen; deze visie is er al resp. is in ontwikkeling) komt er een visie/uitwerking op opvang bij (tijdelijk wonen). Beide onderdelen moeten integraal

op elkaar worden afgestemd. Met elkaar (college van B&W en gemeenteraad) verkennen we welke principes en uitgangspunten we hierbij hanteren.

Er zijn dus drie categorieën doelgroepen die ieder een eigen woonvraag hebben:

a) Wonen zonder zorg:
   - Starters
   - Gezinnen
   - Woonwagenbewoners
   - Statushouders
   - Arbeidsmigranten

b) Wonen met zorg:
   - Ouderen (65+)
   - Mensen met lichamelijke, verstandelijke of psychische kwetsbaarheid (waaronder mensen die beschermd wonen (het voornemen is dat vanaf 1 januari 2026 de doordecentralisatie beschermd wonen/ het woonplaatsbeginsel middels een wet van kracht wordt)
   - Mantelzorgers en -ontvangers
   - Uitstromers uit instellingen (zoals maatschappelijke opvang, beschermd wonen GGZ, detentie)
   - (Dreigend) dakloze mensen
   - Uittredende sekswerkers

c) Tijdelijk wonen in opvang: ontheemden en asiel.

De onderdelen a en b betreffen permanent wonen, deze maken primair geen onderdeel uit van de scope van het te starten proces. Onderdeel c betreft tijdelijk wonen en hiervoor starten we het proces. Onderdeel c wordt wel in perspectief met de onderdelen a en b opgepakt, het één is niet helemaal los te zien van het ander.
De groep ontheemden beperkt zich tot de Oekraïense ontheemden.

Afbakening drie opgaven vanaf 2026
De opgaven op het gebied van het huisvesten van statushouders en de opvang van asielzoekers en Oekraïense ontheemden is wettelijk vastgelegd. De verdeling van het aantal plekken per doelgroep per gemeente gebeurt op basis van landelijke ramingen van verwachte instroom.

Dilemma's
De dilemma's die tijdens de informatiebijeenkomst van 27 juni jl. met uw gemeenteraad zijn gedeeld zijn:
- Gaan we asielzoekers opvangen of blijven we inzetten op de opvang van Oekraïense ontheemden?
- Leefbaarheid van de huidige opvang Maria Mediatrix: continueren/renoveren of betere woonvoorzieningen realiseren?
- Hoe blijven we voldoen aan de huisvesting voor statushouders?
- Voeren we de opgaven alleen uit of samen met andere gemeenten?

Gebonden aan geldende wet- en regelgeving
Het nieuwe kabinet heeft in het hoofdlijnenakkoord en in het regeerprogramma aangegeven dat het voornemens is om een tijdelijke asielcrisiswet in te voeren met crisismaatregelen om de acute instroom- en opvangcrisis voor de komende tijd te bestrijden en de Spreidingswet in te trekken. Het nieuwe kabinet wil ook een verbod instellen op het geven van voorrang bij de toewijzing van sociale huurwoningen aan statushouders op grond van het feit dat zij statushouder zijn. Deze voornemens maken het door ons te doorlopen proces complexer en zal tijdens deze route flexibiliteit en aanpassingsvermogen van ons vragen.

Ons college acht zich gebonden aan geldende wet- en regelgeving. Dus zo lang de voornemens niet daadwerkelijk zijn omgezet in een nieuwe werkelijkheid, zullen we ons houden aan de drie opgaven zoals deze nu voor liggen.

Proces van tijdelijk wonen in opvang
Het proces dat we wensen te doorlopen bestaat uit een aantal stappen. Op hoofdlijnen ziet dit proces er als volgt uit:

Stap 1. Hoe vullen we de opgaven op het gebied van asiel en opvang Oekraïense ontheemden in vanaf 2026?

- Eind november 2024 starten we met een informatieve en interactieve bijeenkomst met uw gemeenteraad waarbij de opgaven worden geschetst en de dilemma's met u worden besproken. Op dit moment vangen we Oekraïense ontheemden op en huisvesten we statushouders. We vangen geen asielzoekers op. Een belangrijke vraag die voorligt is of we vanaf 2026 het quotum voor de ene doelgroep (Oekraïense ontheemden) afschalen om te kunnen voldoen aan het quotum van de andere doelgroep (asielzoekers). Binnen de taakstelling opvang asielzoekers is een sub taakstelling opgenomen om een aantal alleenstaande minderjarige vreemdelingen op te vangen. Gaan we dat in Borne organiseren of proberen we dit te organiseren met andere gemeenten? Aan de orde is eveneens of u zich kunt vinden in de benadering zoals geschetst: permanent wonen enerzijds (wonen voor groepen zonder zorg en wonen voor groepen met zorg) en tijdelijk wonen in opvang anderzijds (ontheemden en asiel).
  Samen met u worden mogelijke denkrichtingen verkend.

Stap 2. Wat zijn de uitgangspunten en wat hebben we nodig om te komen tot uitvoering van de opgave tijdelijk wonen in opvang?

- Een volgende stap is het uitwerken van uitgangspunten/richtlijnen/kaders/visie op wonen in opvang waarbij de wat-vraag aan de orde is: wat hebben we nodig om aan onze opgaven te voldoen? Welke aspecten spelen een rol waarvoor we kaders vaststellen? Te denken valt aan planologische voorwaarden (inpassing, bestemmingsplantechnisch), de schaal van de opvangaccommodatie(s) en financiële randvoorwaarden. Het vaststellen van uitgangspunten/richtlijnen/kaders/visie is een raadsbevoegdheid, daarom zal hiervoor een raadsvoorstel aan u worden voorgelegd.

  Inwoners kunnen participeren volgens de gebruikelijke kanalen (inspreken bij commissievergaderingen). Daarnaast worden inwoners gedurende het gehele proces geïnformeerd. Beeldvormende commissievergadering is voorzien in februari of maart 2025, oordeelsvormende commissievergadering en besluitvorming door uw gemeenteraad volgen op. Data worden afgestemd met de griffie.

Stap 3. Waar/ op welke locatie(s) kunnen de opgaven, binnen de vastgestelde uitgangspunten/richtlijnen/kaders/visie op tijdelijk wonen in opvang, worden uitgevoerd?

- Op basis van de uitgangspunten/richtlijnen/kaders/visie op tijdelijk wonen in opvang uit stap 2 wordt onderzocht welke locatie(s) in aanmerking komen voor de opgave. Het college van B&W neemt een besluit over de definitieve locatie(s). Mochten locatie(s) niet passend zijn binnen de gestelde uitgangspunten/richtlijnen/kaders/visie op wonen in opvang, of niet passen binnen het

bestemmingsplan, dan wordt dit voorgelegd aan uw gemeenteraad. Het streven is voor de zomerperiode 2025 duidelijkheid over de locatie(s) te hebben.

Stap 4. Hoe wordt/ worden de locatie(s) en omgeving van de locatie(s) ingevuld?

- De plannen voor de aangewezen locatie(s) worden zorgvuldig uitgewerkt. De uitwerking is gelijkwaardig aan de vereiste onderbouwing zoals die bij alle overige ruimtelijke projecten wordt gevormd en heeft de focus op uitvoerbaarheid en haalbaarheid van de ontwikkeling.